

Решения на Общия съд

по дела T-115/23 | Debreceni Egyetem/Съвет, T-132/23 | Óbudai Egyetem/Съвет, T-133/23 | Állatorvostudományi Egyetem/Съвет, T-138/23 | Semmelweis Egyetem/Съвет, T-139/23 | Miskolci Egyetem/Съвет и T-140/23 | Dunaújvárosi Egyetem/Съвет

Прессъобщение № 136/26

Люксембург, 30 септември 2026 г.

Правова държава: Общият съд отхвърля жалбите на шест унгарски университета срещу забраната за финансиране от бюджета на Съюза на тръст в обществен интерес или на субекти, поддържани от такива тръстове

По този начин той изяснява условията за приемане на мерки за защита на бюджета на Съюза, приети въз основа на Регламента относно обвързаността с условия във връзка с правовата държава

През 2021 г. учредителните и управленските права на повечето унгарски висши учебни заведения, които преди това са били поддържани от държавата, са прехвърлени на тръстове в обществен интерес.

За да защити бюджета на Съюза срещу нарушения на принципите на правовата държава в Унгария, Съветът на Европейския съюз е приел въз основа на Регламента относно обвързаността с условия във връзка с правовата държава¹ решение², съдържащо по-специално разпоредба, която забранява на Европейската комисия при изпълнението на бюджета на Съюза да поема правни задължения към тръст в обществен интерес или субект, поддържан от такъв тръст.

В този контекст шест унгарски университета искат от Общия съд на Европейския съюз да отмени тази разпоредба. Те изтъкват основания, които до голяма степен са аналогични, но някои от тях не са повдигнати във всички жалби. По-специално тези основания са: липса на компетентност на Съвета да приеме оспорваната разпоредба (T-115/23), неизпълнение на задължението за мотивиране (T-132/23 и T-138/23), нарушение на Регламента относно обвързаността с условия във връзка с правовата държава, и по-конкретно липса на индивидуални нарушения на принципите на правовата държава от съответните субекти (T-132/23 и T-138/23) и липса на връзка между потенциалните нарушения на принципите на правовата държава и тяхното въздействие върху бюджета на Съюза (T-132/23 и T-138/23), нарушение на принципа на пропорционалност, нарушение на академичната свобода³ (T-115/23) и нарушение на свободното предоставяне на услуги и на членове 165 ДФЕС и 179 ДФЕС (T-115/23).

Общият съд отхвърля шестте жалби за отмяна.

Първо, що се отнася до твърдението за **липса на компетентност на Съвета да приеме оспорваната разпоредба**, Общият съд постановява, че Съветът е упражнил изключителната си компетентност за съставяне и изпълнение на бюджета, а не компетентност в областта на образованието и научните изследвания. Освен това, тъй като Съюзът при всички положения има спомагателна компетентност и споделена компетентност в тези области, той по необходимост може временно да спре изпълнението на бюджета си относно програми като „Еразъм+“ и „Хоризонт Европа“ спрямо някои държави членки, по-специално в случай на нарушение на принципите на правовата държава.

Второ, що се отнася до неизпълнението на задължението за мотивиране, Общият съд отбелязва, че **Съветът е изложил достатъчно подробно и обстойно причините, поради които е приета оспорваната разпоредба**. От

решението му е видно, че нарушението на принципите на правовата държава се състои **във фактическо положение и в унгарската регулаторна рамка**, която не възпрепятства високопоставени длъжностни лица, включително висши политически ръководители, да участват в управителните съвети на тръстове в обществен интерес. Това нарушение се преценява от Съвета от гледна точка на принципа на правна сигурност, на забраната за произвол от страна на органите на изпълнителната власт и на принципа на разделение на властите и в случая намира конкретен израз в наличието на евентуални конфликти на интереси.

Трето, що се отнася до нарушението на Регламента относно обвързаността с условия във връзка с правовата държава, Общият съд припомня най-напред, че **в случая съдът на Съюза упражнява цялостен контрол** по-специално върху условията за приемане на мерките за защита на бюджета на Съюза.

По-нататък, що се отнася до **наличието на нарушение на принципите на правовата държава**, Общият съд приема, че Регламентът относно обвързаността с условия във връзка с правовата държава се отнася както до индивидуалните нарушения на принципите на правовата държава, така и до системните нарушения. Той обаче констатира, че в случая нарушението е от системен характер, тъй като произтича от **системната неспособност, невъзможност или нежелание на Унгария да предотвратява вземането на решения в нарушение на приложимото право относно конфликтите на интереси**. Поради това той заключава, че констатацията за наличие на нарушение на принципите на правовата държава не изисква да се установят индивидуални нарушения и че това нарушение е надлежно доказано.

Накрая, Общият съд приема, че е **налице действителна и достатъчно пряка връзка между нарушенията на принципите на правовата държава и въздействието върху бюджета на Съюза** (T-138/23 et T-132/23). Всъщност тръстовете в обществен интерес, а следователно и високопоставените длъжностни лица и висшите политически ръководители, които участват в техните управителни съвети, разполагат със значителни правомощия по бюджетните, оперативните и организационните въпроси на висшите учебни заведения, каквито са жалбоподателите. Ето защо съществува действителен и сериозен риск изборът на разработването на университетски програми и обучения, и проекти за изследователска дейност и развитие, финансирани от Съюза, както и подборът на персонал, да бъдат пряко повлияни политически. По-специално Общият съд констатира, че в рамките на програмите „Еразъм+“ и „Хоризонт Европа“ тръстовете в обществен интерес могат да играят роля при отпускането на средства на Съюза на крайните бенефициери. По-конкретно по програма „Еразъм+“ съществува риск конфликти на интереси да се наместят при подбора на студентите бенефициери, по-специално при избора и взаимното признаване на допустимите курсове, следвани в други държави членки, и по този начин да въведат в този процес на подбор съображения, които надхвърлят оценката на академичните заслуги. С оглед на повсеместния политически контрол и риска от конфликти на интереси, Съветът поддържа пред Общия съд, че всички вътрешни процеси, академични процедури и управленски структури, участващи в използването на средства на Съюза, биха могли да бъдат обект на външно влияние, което би могло да доведе до неподходящо използване на средствата на Съюза. Защитата на финансовите интереси на Съюза обаче предполага, че финансовите му средства не служат за финансиране на субекти, чието функциониране нарушава принципите на правовата държава.

Четвърто, относно **пропорционалността** на оспорваната разпоредба, Общият съд отбелязва, че последната е пропорционална и позволява да се постигне целта от общ интерес за защита на бюджета на Съюза. Най-напред Общият съд припомня, че целта на Регламента относно обвързаността с условия във връзка с правовата държава се състои в защитата на бюджета на Съюза, а не в санкционирането само по себе си на нарушенията на принципите на правовата държава в държава членка. По-нататък той приема, че не е доказано наличието на друга мярка, която да създава по-малко ограничения за постигането на тази цел. Всъщност спорната разпоредба се прилага само за новите правни задължения, без да поражда последици за текущите програми към датата на влизането ѝ в сила. Освен това унгарските университети, които не са поддържани от тръстове в обществен интерес, както и техните студенти, преподаватели и изследователи, продължават да имат възможността да се ползват от финансирани от Съюза образователни и научноизследователски програми. Ето защо това общото разпределение на средствата не е засегнато. Накрая, Общият съд отхвърля довода, че потенциалното въздействие върху крайните получатели и бенефициерите не е било взето предвид. Вземането му предвид е видно по-специално от факта, че оспорваната разпоредба е в най-малка степен неблагоприятна за текущите програми към датата на влизането ѝ в

сила, и че тя не засяга задълженията на Унгария относно изпълнението на съответните програми и фондове, по-специално спрямо крайните получатели и бенефициерите.

Пето, Общият съд приема, че **разглежданата мярка не накърнява академичната свобода**. В този контекст Общият съд припомня, че тази свобода включва изискване за автономност на висшите учебни заведения по отношение на публичните органи, и по-специално на изпълнителната власт. В случая обаче той заключава, че оспорваната разпоредба представлява **мярка с финансов характер** и не съдържа **никаква забрана или изискване относно академичните или научните дейности на посочените учебни заведения**. При това положение фактът, че в случай на сериозни нарушения на принципите на правовата държава, включително когато държавите членки упражняват компетентността си да организират системата си за висше образование, професионално обучение и научноизследователска и развойна дейност, на тези държави могат да бъдат наложени коригиращи мерки, сам по себе си не представлява накърняване на академичната свобода. Всъщност отказът да се предоставят финансови средства на организация за научни изследвания и разпространение на знания, като университет или научноизследователски институт, или на изследователи или научноизследователски групи, сам по себе си не представлява накърняване на академичната свобода или ограничение на тази свобода, доколкото решението за отказ да се предоставят финансови средства се основава на научни съображения или на насоки на политиката в областта на образованието, научните изследвания и развитието, установени от законодателя, или произтича от цели от общ интерес, ясно определени в закона. Общият съд подчертава, че при всички положения дори оспорваната разпоредба да накърняваше академичната свобода, тя би била обоснована и пропорционална с оглед на целта за защита на бюджета на Съюза. Нещо повече, тя спомага за запазването на автономността на учебните заведения като свежда до минимум възможностите за произволна намеса на изпълнителната власт в тяхната организация и **по този начин допринася за самото зачитане на академичната свобода и на принципите на правовата държава**.

Шесто, що се отнася до нарушението на свободното предоставяне на услуги и на членове 165 и 179 ДФЕС, Общият съд отхвърля това основание. Относно **свободното предоставяне на услуги**, той припомня, че макар съдебната практика да е изключила от понятието „услуги“ учебните занятия, провеждани от някои публични учебни заведения, финансирани с публични средства, Съдът все пак е включил учебните занятия, провеждани от учебни заведения, които се финансират основно с частни средства. В случая обаче не са представени доказателства, които да позволяват на Общия съд да прецени дали образователните и научноизследователските дейности на висшите учебни заведения са били финансирани основно с частни средства. При това положение Общият съд заключава, че посочените дейности не са „услуги“ по смисъла на член 57 ДФЕС. При всяко положение, дори да става въпрос за услуги или да е налице ограничение или пречка за свободното предоставяне на услуги, Общият съд отбелязва, че **оспорваната разпоредба преследва цел от общ интерес и е пропорционална**.

По отношение на **членове 165 и 179 ДФЕС**, Общият съд посочва, че в случая не е възможно позоваване на тях, тъй като те не са общи разпоредби с хоризонтален характер. Така тези различни елементи, цели и действия, изброени в тези членове, не трябва да се отчитат задължително при прилагането на разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС, отнасящи се до основния принцип на свободното движение. Общият съд обаче подчертава, че основният принцип на свободно движение е особено важен в областта на образованието, научните изследвания и технологичното развитие, по-специално в рамките на целта за създаването на европейско научноизследователско пространство, в което изследователите, научните познания и технологиите се движат свободно. Общият съд уточнява, че тъй като Съюзът е създал и финансира програмите „Еразъм+“ и „Хоризонт Европа“, той не трябва само да гарантира, че отпускането или оттеглянето на стипендиите и програмите за улесняване на мобилността и свободното движение на бенефициерите по тези програми не води до неоправдано ограничение на правото на свободно сътрудничество отвъд границите, на движение и на пребиваване на територията на държавите членки. Той трябва и да гарантира, че държавите, които получават средства по програмите „Еразъм+“ и „Хоризонт Европа“ зачитат академичната свобода, за да се осигурят високи научни и академични постижения.

ЗАБЕЛЕЖКА: С жалбата за отмяна се иска отмяна на актове на институциите, органите, службите или агенциите на

Съюза, които противоречат на правото на Съюза. При определени условия държавите членки, европейските институции и частноправните субекти могат да сезират Съда или Общия съд с жалба за отмяна. Ако жалбата е основателна, актът се отменя. Съответната институция трябва да отстрани евентуалната празнота в правото, създадена с отмяната на акта.

ЗАБЕЛЕЖКА: Актът на Общия съд може да се обжалва пред Съда само по правни въпроси в срок от два месеца и десет дни, считано от съобщаването му.

Неофициален документ за медиите, който не обвързва Общия съд. Изложението на фактите и на правната уредба се отнася до съответния момент и се основава на преписките по делата.

Пълният текст и евентуално резюмето на съдебните решения ([T-115/23](#), [T-132/23](#), [T-133/23](#), [T-138/23](#), [T-139/23](#) и [T-140/23](#)) се публикуват на уебсайта CURIA в деня на обявяването им.

За допълнителна информация се свържете с Илияна Пальова ☎ (+352) 4303 4293.

Кадри от обявяването на решенията могат да се намерят на „[Curia Web TV](#)“ и „[European Broadcasting Service](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.

Поддържайте връзка!

¹ [Регламент \(ЕС, Евратом\) 2020/2092](#) на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2020 година относно общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза.

² [Решение за изпълнение \(ЕС\) 2022/2506](#) на Съвета от 15 декември 2022 година относно мерки за защита на бюджета на Съюза срещу нарушения на принципите на правовата държава в Унгария.

³ Член 13 от [Хартата на основните права на Европейския съюз](#).